

ספור החנכה | עבוד: צות מכון שטים

תמונה ראשונה

לפני שנים רבות בארצנו, ארץ ישראל היפה,
בכל עמק ועל כל הר גדלו עצי הזית ועצי התמר.
האנשים והנשים עבדו את השדות ובנו בתים, כפרים וערים.
היפה בכל הערים הייתה ירושלים,
והיפה בבתי ירושלים היה בית המקדש שעמד על הר גבוה.
[ניתן להמחיש את המנורה המוארת]:
בבית המקדש עמדה מנורת־זהב ולה שבעה קנים.
היו השלהבות במנורה עולות ומפיצות אור גדול שנגאה למרחוק.

תמונה שנייה

בא אנטיוכוס, מלך היוונים, מלוא בצבא רב, וכבש את ארץ ישראל - עד ירושלים הגיע.
[נמחיש את התיאורים]:
והיו חילוי לבושים בשריונות, חבושים בקסדות, ולהם חרבות ארכות ומגני ברזל.
והם רוכבים על פילים מלמדי מלחמה.
ויגיעו היוונים עד לבית המקדש בירושלים,
והפילים רומסים כל דבר העומד בדרךם.
ויציאו היוונים את מנורת הזהב מבית המקדש,
ויקחו את כלי הכסף והזהב ואת כל אוצרות החמדה שהיו שם.
ויקרעו את בדי הפאר שעטרו את הבית, ואת השטיחים היפים קלקלו ולכלכו,
ואת כל הכדים המלאים בשמן־זית זך נפצו!
ובתוך בית המקדש פנימה העמידו פסל, ויאמרו היוונים ליהודים:
[נחלק שורה לכל שחקן/ית]:
"יותר לא תנהגו כיהודים",
"רק לדבר אנטיוכוס אתם כפופים!",
"אסור לקרא בתורה!",
"אסור לשמר את השבת!",
"אסור לחגג את החגים!",
"מהיום - התפללו לפסל, כרעו ברך והשתחוו לפניו!",
"ומי אשר לא יעשה כדבר המלך - מסתכן בחייו!"
וישלח אנטיוכוס שליחים לכל הארץ לקיים את פקדויותיו.
[החיילים/ות היוונים/ות יוצאים מהבמה כרוכבים על סוסים]

תמונה שלישית

בימים ההם מתתיהו הפהן, איש מודיעין, עבד בבית המקדש בירושלים. ולמתתיהו חמשה בנים:
[עם הכרזת השמות, יעשה כל אחד צעד קדימה או יקוד קידה]
יוחנן הגדי,
שמעון התרסי,
יהודה המכבי,
אלעזר החורני,
ויזנתן, צעיר הבנים.
ויאהבו חמשת הבנים את אדמתם, ויעבדו אותה בשמחה.
היו חורשים, זורעים וקוצרים את תבואתם בשדות...
נוטעים, עודרים וקוטפים מפרי גנםם...
מהלכים עם צאנם ועם בקרם בהרים ובגבעות, ורוחצים במימי מעינות ונחלים.
[לאחר הצגת הדמויות ניתן להשמיע את החלק הראשון מהשיר 'מתתיהו וחמשת בניו' ולהוסיף תנועות ריקוד]

תמונה רביעית

באחד הימים באו היונים, שליחי המלך, לכפר מודיעין. ויבנו במה במרכז הכפר, ויעמידו עליה
פסל גדול. ויאספו את כל תושבי הכפר מסביב לפסל.
ויאמרו [נחלק שורה לכל שחקן/דמות]:
"זו פקדת המלך אנטיוכוס לכל היהודים!"
"יותר לא תנהגו כיהודים",
"רק לדבר אנטיוכוס אתם כפופים!",
"אסור לקרא בתורה!",
"אסור לשמר את השבת!",
"אסור לחגג את החגים!",
"ועכשו, גשו והשתחו ללפסל!".
[כולם/ן בשקט... הבעות המומות ומודאגות. ניתן להוסיף לחשופים של אנשי ונשות מודיעין החוששים/ות]
עמדו כל נשות מודיעין ואנשיה סביב. איש לא נע ואיש לא זע.
וידברו שליחי המלך אל מתתיהו לאמר:
"ראש ונכבד וגדול אתה בעיר הזאת. קרב אתה ראשון ועשה כמצות המלך."
ויקם מתתיהו מתוך הקהל, זקוף ולבוֹ-זקן, ויאמר:
"חלילה לנו מלעזב את התורה! לדברי המלך לא נשמע!"
ויקרעו מתתיהו ובניו את בגדיהם, וילבשו שק ואפר על ראשיהם.
ויקרא מתתיהו:
"בואו ונצא אל הרים להלחם ביונים,
כי הם רבים - ואנו מעטים,
הם בפילים - ואנחנו ברגלים,
הם ברומחים וחרבות - ואנו בחצים ובקשתות."
ויזעק בקול גדול: "מי לה' - אליו!"

תמונה חמישית

וינוסו הוא, בָּנִי וּבְנוֹתָיו, יחד עם גבורי החיל וגבורות החיל מישראל, אל הָהָרִים.
שָׁם יָכְלוּ לְהִתְנַהֵג בְּחַפְּזֵי שֵׁיטוֹת כִּי הוֹדִים.
וּבְמַעְרֹת הַכִּינוֹ אֶת עֲצָמָם לְמַלְחָמָה בַּיּוֹנִים.
וְהָיוּ מְאֲמָנִים יְדֵיהֶם לְאַחֵז בְּקִשְׁתוֹת וּבַחֲנִיתוֹת.
כָּךְ עָשׂוּ יָמִים רַבִּים...

וּמִתְתַּיְהוּ הָיָה זָקֵן וְבָא בַּיָּמִים, וַיִּקְרְבוּ יָמָיו לְמוֹת. וַיֹּאסֹף אֶת בָּנָיו, וַיַּעֲמְדוּ סְבִיבוֹ. וַיֹּאמֶר לָהֶם:
"שָׁמְרוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהִתְפַּלְלוּ לָהּ."

הִנֵּה שְׁמַעוֹן אַחֲיֵכֶם, אִישׁ עֲצָה הוּא – לוֹ תִשְׁמְעוּ בְּכֹל הַיָּמִים, הוּא יְהִיֶה לָכֶם לְאָב.
וַיהוּדָה הַמַּכְבִּי, גִּבּוֹר חֵיל מְנוֹעֲרִיו, הוּא יְהִיֶה לָכֶם שֵׁר צָבָא, וְאַתֶּם שְׁמַעוּ בְּקוֹלוֹ, וַעֲשׂוּ
כְּמִצְוֹתָיו."

וַיהוּדָה הַמַּכְבִּי אָסַף אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר אֵתוֹ בְּמַעְרָה, וַיֹּאמֶר לָהֶם:
"רַבִּים הַיּוֹנִים הֵם וּמְלַמְדֵי מַלְחָמָה, אֲדָּא אֲנִי נֹכַח בְּהֶם בְּלַח הַתּוֹרָה.
מִן הָאָרֶץ אוֹתָם נִגְרַשׁ – נַעֲלָה לְבַיִת הַמִּקְדָּשׁ, וְאוֹתוֹ קָקֵדָם נְחַדְשׁ!"

תמונה ששית

וַיִּשְׁבוּ יחד בְּמַעְרָה, וְהִנֵּה מֵרְחוֹק – קוֹל שִׁירָה...

[המכבים במערה. חלקם מתפללים וחלקם מתכוננים לקרב... לפתע נשמע קול חיילים יוונים שרים
מצידה האחר של הבמה (אפשר לשלב בהומור שיר ישראלי מוכר בסגנון יווני). המכבים נבהלים וקמים
לראות מהיכן מגיע הקול]

הָיוּ אֵלֶּה הַחֲפִלּוֹת וְהַחֲפִלּוֹת הַיּוֹנִיִּים רְכוּבִים עַל פִּילִים, חֲבוּשֵׁי קֶסָדוֹת וְחַמוּשֵׁי חֲרָבוֹת –
עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם.

וְהָיָה כְּאֲשֶׁר עָבְרָה הַשִּׁירָה בְּמַעְבַּר צַר בֵּין הָהָרִים,
פָּרְצוּ לְפִתְעָא אֲנָשֵׁי חֵיל הַגִּבּוֹרִים וְנִלְחְמוּ בַּגְּבוּרָה בַּיּוֹנִים.

[המכבים מסתערים על השירה בהפתעה ונלחמים]

וַתְּהִי בְּצָבָא אֲנִטִּיּוֹכּוֹס בְּהֵלָה, וּמְהוּמָה גְּדוֹלָה נִפְלָה.
וַיֵּרָא אֶלְעָזָר הַחֲזוֹרְנִי וְהִנֵּה פִיל אֶחָד גְּדוֹל, מְקַשֵּׁט יוֹתֵר מִן הָאֲחֵרִים, וַיֹּאמֶר בְּלָבוֹ –
"זֶהוּ פִילוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ!"

וַיֵּרָץ כְּגִבּוֹר, וַיִּלָּחֶם בּוֹ עַד שְׁנִפֵּל.

וַיִּלָּחְמוּ הַיְּהוּדִים בַּיּוֹנִים בְּחִזְקֵי־יָד וּבְגִבּוּרָה גְּדוֹלָה יָמִים רַבִּים.
וַתַּעֲצַר הַמַּלְחָמָה – וַתִּשְׁקֵט הָאָרֶץ.

תמונה שביעית

אז קרא יהודה המכבי:

"היתה לנו תשועה גדולה, ומעטים נצחו את הרבים.

הבה נעלה כלנו לירושלים, ונטהר את בית מקדשינו".

ויבואו לירושלים, והנה שערי הבית עקורים מציריהם; בחצרות - עשבים ושממה,

והמזבח הרוס - ועליו נצב הפסל.

ויתאספו כל העם יחד לתקן ולחדש את בית המקדש החרב: [נציגים/ות מהעם אומרים/ות]:

"אני אתקן את השערים!"

"אני אעקר את העשבים!"

"אני אנקה את הרצפות!"

"ואני אצבע את החלונות!"

התקינו את השערים והכתלים ההרוסים, עקרו את העשבים מן החצרות והשבילים,

ואת הפסל השנוא נפצו לרסיסים.

[כולם/ן מבצעים/ות פעולות תיקון וצביעה. ניתן לשלב קטע תנועה עם מוזיקה מתאימה]

וכאשר היה בית המקדש נקי, מצחצח וטהור -

העלו משואות על ההרים הגבוהים, להודיע בעם על הנצחון הגדול.

תמונה שמינית

לאחר הדברים האלה - ויבקשו להדליק את מנורת הזהב - והנה היא איננה.

וימצאו רק שמונה קנים אפרים, ויבקשו להדליק בהם את הנרות.

ויגשו ליהודה ויאמרו:

"לא נוכל להדליק את הנרות. הכדים נפצו והשמן נשפך."

"חפשנו בכל קרן זוית, ואין שמן עם חותם הכהן. מה נעשה?"

והנה מצא יוחנן... ויאמר:

"מצאתי פד קטן! מעט שמן נמצא! נדליק שמונה נרות ליום אחד!"

ויצק יהודה את השמן ויעלה אש בפתילים.

נעשה להם נס - והיה השמן המועט דולק והולך שמונה ימים ושמונה לילות.

והיה האור הזוהר יוצא מן ההיכל, נראה למרחקים, סמל לנפלאות.

תמונה תשיעית

מאז, מדי שנה בשנה מדליקים היהודים נרות חנכה [לחלק את השורות בין התלמידות]:

"ולזכר נס כד השמן!"

"לזכר חנכת בית מקדשינו!"

"לזכר הגבורות והנצחונות!"

"וגם אנו מדליקים את החנכה, ומוסיפים/ות נר בכל יום, עד אשר עולים בה שמונה אורות!"